

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συνεταιριστικό κίνημα δεν μπόρεσε ν' αναπτυχθεί μέχρι σήμερα στην Ελλάδα παρ'όλο που η γεωργία αποτελεί από τους πιά σημαντικούς τομείς της οικονομίας. Οι αριθμοί είναι εύγλωττοι. Από τους 7.800 περίπου πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς πολύ λίγοι, περίπου 400, έχουν κάποια ικανοποιητική λειτουργία. Πολλές ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών περιορίζονται στο να μεταπωλούν αγροτικά προϊόντα για λογαριασμό των μελών τους και αναλαμβάνουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες κατά κανόνα μόνο όταν έχουν εξασφαλίσει με κρατικές ενισχύσεις την κάλυψη μιάς τυχόν ζημιάς.

Η καχεξία του συνεταιριστικού κινήματος οφείλεται από τη μιά μεριά στη μέχρι σήμερα στάση της πολιτείας και από την άλλη στην ισχύουσα νομοθεσία. Οι συνεταιριστικές οργανώσεις υπήρχαν όχι για να οργανώσουν την παραγωγή, εμπορία και μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων, για ν' αποτελέσουν μ'άλλα λόγια τη ραχοκοκκαλιά πάνω στην οποία θα στηριζόταν η προσπάθεια των αγροτών να διοργανώσουν αυτοδιαχειριζόμενοι το δικό τους τομέα ζωής και ευθύνης. Υπήρχαν για ν' αναλάβουν κυρίως εκείνες τις δραστηριότητες για τις οποίες δεν έδειχναν ενδιαφέρον οι ιδιώτες κεφαλαιούχοι λόγω της περιορισμένης πιθανότητας επίτευξης κέρδους. Η ισχύουσα νομοθεσία με το να προωθεί την δημιουργία συνεταιριστικών οργανώσεων διαφόρων μορφών και συνεταιριστικών εταιρειών οι οποίες ανταγωνίζονται μεταξύ τους συνέτεινε στη πολυδιάσπαση του συνεταιριστικού κινήματος. Η ισχύουσα νομοθεσία παρεμπόδισε την ανάπτυξη των συνεταιρισμών με το να μή καθιερώσει προϋποθέσεις για τη λειτουργία τους που θα τους επέτρεπαν ν' αξιοποιούν την παραγωγή, το ανθρώπινο δυναμικό και τις δυνατότητες που προσφέρει η κάθε περιφέρεια.

Το νομοσχέδιο επιδιώκει να οργανώσει τον αγροτικό τομέα με βάση τις αρχές της αυτοδιαχείρισης, της αποκέντρωσης και της ανάπτυξης της ατομικής πρωτοβουλίας και ευθύνης του αγρότη. Επιδιώκει την κάρπωση από τους αγρό-



τες του πλεονάσματος το οποίο παράγουν οι ίδιοι (την κοινωνική δικαιοσύνη), την ανάπτυξη του χωριού και της υπαίθρου. Μέσο για την εφαρμογή των παραπάνω αρχών είναι ο συνεταιρισμός. Ο συνεταιρισμός στηρίζεται στην οικογενειακή εκμετάλλευση με τον αγρότη κύριο γής και των μέσων παραγωγής. Οργανώνει τις οικογενειακές εκμεταλλεύσεις που εθελοντικά συμμετέχουν σε κοινή προσπάθεια, επιδιώκει τη μείωση του κόστους παραγωγής με την κοινή προμήθεια των εφοδίων, την αύξηση του εισοδήματος με την οργάνωση της παραγωγής σε τρόπο ώστε να παράγονται σε ποσότητες και ποιότητες που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς, την αύξηση του εισοδήματος με συμμετοχή στην εμπορία και επεξεργασία του προϊόντος, την χρηματοδότηση του αγρότη, την καλύτερη εκπαίδευση και πληροφόρηση του αγρότη, την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την διεύρυνση της απασχόλησής του, την ανάπτυξη πολιτιστικής ζωής στο χωριό. Ο αγρότης γίνεται μέσο του συνεταιρισμού επιχειρηματίας, έμπορος, βιομήχανος, βιοτέχνης, χειροτέχνης, κατανέμει τους κινδύνους σε περισσότερες δραστηριότητες, αυξάνει τις δυνατότητες κέρδους και εξασφαλίζει συνολικά επίπεδο εισοδήματος, το οποίο η παραδοσιακή εκμετάλλευση δεν θα μπορούσε να παράσχει.

Για να πραγματοποιήσει ο συνεταιρισμός αυτούς τους στόχους πρέπει να οργανωθεί:

- α) ως προς την επιχειρηματική του δραστηριότητα με βάση τις αρχές που ακολουθούν οι συλλογικές ιδιωτικές επιχειρήσεις,
- β) ως προς την συμμετοχή και συνεργασία των αγροτών με βάση το αξίωμα ότι αποτελεί συνένωση προσώπων και όχι κεφαλαίων, ότι πρέπει να λειτουργεί δημοκρατικά και να επιδιώκει τη συλλογικότητα και αλληλεγγύη των μελών.

Η συλλογική προσπάθεια πρέπει να αποτελεί επίκεντρο των προσπαθειών του αγρότη ώστε η κοινή επιχείρηση να αποτελέσει το μοχλό για τη βελτίωση της εισοδηματικής του θέσης. Ο συνεταιρισμός

πρέπει να διαθέτει ικανοποιητικά κεφάλαια, να συσπειρώνει όσο το δυνατόν περισσότερα πρόσωπα και να αποκτήσει έτσι μέγεθος που να μεγιστοποιεί τη διαπραγματευτική του ικανότητα, να διαχειρίζεται τέτοιο όγκο και ποιότητα παραγωγής ώστε να είναι υπολογίσιμος συναλλασσόμενος και να επιβάλλει τους όρους του, να οργανώνει την παραγωγή ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς, να είναι ελεύθερος να εκμεταλλεύεται όποιες επιχειρηματικές δυνατότητες του προσφέρονται είτε με την ατομική είτε με τη συλλογική προσπάθεια των μελών. Πρέπει αναπλάθοντας τη λειτουργία του συνεταιρισμού να εξασφαλίσουμε τους όρους επιτυχούς δραστηριότητάς του. Πρότυπο πρέπει να είναι ο συνεταιρισμός με πολύπλευρη δραστηριότητα, ο αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός.

Ο συν/σμός δεν είναι όμως μόνο επιχείρηση. Είναι μέσο για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο, για την απελευθέρωση των πρωτοβουλιών στο χωριό, είναι μέσο για να αναπτύχθει ακόμη περισσότερο το άτομο δρώντας συλλογικά, για ν'άξιοποιήσει ο αγρότης όλες τις δυνατότητες που του παρέχει η δύναμη, την οποία χαρίζει η συνένωση των πρωτοβουλιών. Βασικό στοιχείο της πολιτικής που καθιερώνει ο νόμος είναι γι'αυτό η ελευθερία του αγρότη να επιλέξει αν και πώς θα συμμετάσχει στην ανάπτυξη του συνεταιρισμού, η ελευθερία του να καθορίσει πώς θα δραστηριοποιηθεί ο ίδιος και τα άλλα μέλη του συνεταιρισμού για την αυτοδιαχείριση των προβλημάτων τους, για αυτοδύναμη επιδίωξη της εξέλιξης τους για δημοκρατική διοργάνωση της κοινής προσπάθειας.

Το νομοσχέδιο για να ενισχύσει την ανάπτυξη του συνεταιριστικού Κινήματος καθιερώνει ενιαία δομή στο αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα. Κατευθυντήρια αρχή είναι: ένας γενικός αγροτικός συνεταιρισμός σε κάθε κοινότητα ή Δήμο, μιά ένωση σε κάθε νομό, μιά κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση κατά κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν. Ό,τι μπορεί και πρέπει να κάνει η πρωτο-



βάθμια αγροτική συνεταιριστική οργάνωση δεν επιτρέπεται να το ενεργεί η Ένωση. Όποια δραστηριότητα ανήκει στην αρμοδιότητα της Ένωσης δεν επιτρέπεται να ασκείται από την Κεντρική Κλαδική Ένωση. Έτσι επιτυγχάνεται η ενοποίηση της προσπάθειας σε κάθε επίπεδο, η συνεργασία και η αποφυγή ενός κακώς εννοουμένου ανταγωνισμού.

Με το νομοσχέδιο κατοχυρώνεται και διευρύνεται η Δημοκρατική λειτουργία και Διοίκηση των Συνεταιρισμών. Κάθε αγρότης έχει μιά και μόνο ψήφο, άσχετα από την προσωπική του περιουσία, την οικονομική, μορφωτική και κοινωνική του κατάσταση. Για την εκλογή των οργάνων των συνεταιριστικών οργανώσεων καθιερώνεται εκλογικό σύστημα απλής αναλογικής, το οποίο από τη μιά μεριά επιτρέπει την πλυφωνία και την εκπροσώπηση όλων των τάσεων από την άλλη όμως εμποδίζει τις στρεβλώσεις που είναι δυνατόν να εμφανισθούν.

Η κρατική "κηδεμονία" και η δυνατότητα συνεχούς κρατικής παρέμβασης στο συνεταιριστικό κίνημα, καταργείται. Ο έλεγχος των συνεταιριστικών οργανώσεων θα πραγματοποιείται από Ειδικό Σώμα ελεγκτών στη διοίκηση του οποίου την πλειοψηφία θα έχει η ΠΑΣΕΓΕΣ.

Η Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι το νομοσχέδιο αποσκοπεί στην κολλεκτιβοποίηση. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Η Ν.Δ. επικαλείται το άρθρο 20. Το άρθρο 20 ορίζει ότι με τη θέληση του αγρότη παραχωρείται στο συνεταιρισμό μόνο η χρήση της γης και με ενοίκιο που συμφωνείται μεταξύ του ιδιοκτήτη και του συνεταιρισμού.

Εάν δηλαδή ο αγρότης - ιδιοκτήτης δεν θέλει να παραχωρήσει τη χρήση ή δεν συμφωνεί για το ύψος του ενοικίου κανένας δεν μπορεί να τον υποχρεώσει να προβεί στην παραχώρηση της χρήσης.

Η Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι όλοι οι αγρότες θα υποχρεωθούν σε καταναγκαστική εργασία. Αυτό επίσης δεν είναι αλήθεια. Ο νόμος επανα-

λαμβάνει ρητά τη γενική αρχή που ισχύει σε όλες τις ιδιωτικές συλλογικές επιχειρήσεις, ότι ο συνεταίρος πρέπει να συμβάλει με την προσωπική του δραστηριότητα και εργασία στην επίτευξη των στόχων του συνεταιρισμού και ρυθμίζει τις διαδικασίες που θα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις αυτές.

Η Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι το νομοσχέδιο αποσκοπεί στην "κολλεκτιβοποίηση" της ελληνικής γεωργίας.

Η "κολλεκτιβοποίηση" προϋποθέτει: Κρατική ιδιοκτησία της γης. Κρατική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής. Κρατικό έλεγχο. Αναγκαστική συγκρότηση του συνεταιρισμού. Τμήμα τουλάχιστον της παραγωγής παραδίδεται στο Κράτος.

Αντίθετα το Νομοσχέδιο για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς προωθεί την συνεταιρισμένη οικογενειακή εκμετάλλευση με κύρια χαρακτηριστικά. Η γη παραμένει στην απόλυτη ιδιοκτησία του αγρότη. Τα μηχανήματα και τα λοιπά μέσα παραγωγής παραμένουν στην ιδιοκτησία του αγρότη. Η συγκρότηση του συνεταιρισμού και η ένταξη του αγρότη σ' αυτό είναι εθελοντική. Η δημιουργία και λειτουργία ομάδας κοινής εκμετάλλευσης (Ο.Κ.Ε.) μέσα στα πλαίσια του συνεταιρισμού είναι αποκλειστικό θέμα των μελών της, καθώς επίσης και ο ανώτατος αριθμός των αγροτών που θα συμμετάσχουν σ' αυτή. Κατοχυρώνεται ο αυτοέλεγχος και η αυτοδιαχείριση. Ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού γίνεται από τους ίδιους τους συνεταίρους. Η παραγωγή του συνεταιρισμού πωλείται ελεύθερα όπου οι συνεταίροι επιθυμούν και σε όποιες τιμές θέλουν, ανάλογα με τους μηχανισμούς και τις ανάγκες της αγοράς.

Ο νόμος πράγματι διαφοροποιεί ανάμεσα σε ειδικά μέλη, που δεν ασχολούνται αυτοπρόσωπα και επαγγελματικά με τη γεωργία και τακτικά μέλη που απασχολούνται επαγγελματικά με τη γεωργία. Τί ζητά η Ν.Δ.; Ίση μεταχείριση μεταξύ εκείνων που εργάζονται στη γεωργία και του ελεύθερου επαγγελματία που έχει κάποιο κτήμα στο χωριό;



Επιλογή του ΠΑΣΟΚ είναι η συνεταιρισμένη οικογενειακή εκμετάλλευση. Δεν είναι ούτε οι φάρμες των μέγαλοαγροτών, ούτε η υποχρεωτική συνένωση των εκμεταλλεύσεων, οι κρατικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τις προθέσεις της Ν.Δ. αποδεικνύει η μέχρι σήμερα πολιτική της, πολιτική που οδήγησε σε μαζική έξοδο των αγροτών από την ύπαιθρο έκανε τον αγρότη υποχείριο του ευκαιριακού επιχειρηματία και τον αγροτικό τομέα φτωχό συγγενή της οικονομικής ανάπτυξης.

Τις προθέσεις του ΠΑΣΟΚ αποδεικνύει η σημαντική ώθηση που γνώρισε το συνεταιριστικό κίνημα μετά τον εκδημοκρατισμό του, η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος και οι συνεχώς αυξανόμενες επενδύσεις στον αγροτικό τομέα.-